

ODPIS

Sygn. akt VIII U 5520/14

WYROK

W IMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 września 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie : Przewodniczący SSO Maciej Nawrocki

Protokolant st. prot. sąd. Magdalena Pelz

po rozpoznaniu w dniu 25 sierpnia 2016r. w Poznaniu

odwołania **I. T.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.

z dnia 17 grudnia 2004 r., znak: (...)

w sprawie **I. T.**

przy udziale (...) Sp. z o.o. w S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.

o odpowiedzialność członka zarządu za zobowiązania spółki

oddala odwołanie

/-/ Maciej Nawrocki

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 grudnia 2004 r., znak: DR 44- (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. działając na podstawie art. 116 § 1 i 2, art. 107 § 1 i 2 pkt 2, art. 108 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 613 ze zm.; dalej: ordynacja podatkowa), w zw. z art. 608 ksh oraz w zw. z art. 31 i art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 963 ze zm.; dalej: ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych), orzekł iż **I. T.** odpowiada całym swoim majątkiem, za zobowiązania **(...) spółka z o.o. w S.** (dawniej pod firmą: (...) spółka z o.o. w S.; dalej także: Spółka), wpisanej do Rejestru Handlowego D. B prowadzonego przez Sąd Rejonowy Poznaniu, pod nr (...), powstałe wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział P., w łącznej kwocie 71.258,26 zł, na którą składają się należności z tytułu:

1. Funduszu Ubezpieczeń Społecznych:

- za okres: od 12/1998 do 05/1999 w kwocie 23.169,83 zł,

- odsetki za zwłokę w wysokości 37.517,30 zł, naliczone na dzień 17.12.2004 r., tj. na dzień wydania decyzji;

2. Funduszu Ubezpieczeń Zdrowotnych:

- za okres: od 01/1999 do 05/1999 w kwocie 2.786,39 zł,

- odsetki za zwłokę w wysokości 4.475 zł naliczone na dzień 17.12.2004 r., tj. na dzień wydania decyzji;

3. Funduszu Pracy i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych:

- za okres: od 01/1999 do 05/1999 w kwocie 1.270,04 zł,

- odsetki za zwłokę w wysokości 2.039,70 zł, naliczone na dzień 17.12.2004 r., tj. na dzień wydania decyzji.

W uzasadnieniu powyższej decyzji organ rentowy wskazał, że Spółka nie dopełniła obowiązku opłacania składek i w okresie od 12/1998 do 05/1999 posiada zadłużenie wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. w łącznej kwocie 71.258,26 zł. Zgodnie z danymi ujawnionymi w (...), w chwili powstania przedmiotowego zobowiązania funkcję prezesa zarządu (...) spółka z o.o. w S. pełnił I. T.. Postanowieniami z dnia 15 grudnia 1999 r. (znak (...)) oraz z dnia 5 kwietnia 2002 r. (znak SE- (...)) Naczelnik Pierwszego Urzędu Skarbowego w P., umorzył postępowanie egzekucyjne prowadzone przeciwko (...) spółka z o.o. w S. wobec stwierdzenia, iż w postępowaniu egzekucyjnym nie uzyska się kwoty przewyższającej wydatki egzekucyjne, co stanowi dowód bezskuteczności egzekucji wobec Spółki.

Zgodnie z art. 116 § 1 ordynacji podatkowej w brzmieniu z przed zmiany dokonanej przez art. 608 ksh, za zaległości podatkowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i spółki akcyjnej odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie jej zarządu, jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, chyba że członek zarządu wykaże, że we właściwym czasie zgłoszono upadłość lub wszczęto postępowanie układowe albo że niezgłoszenie upadłości oraz brak postępowania układowego nastąpiły nie z jego winy, bądź też wskaże on mienie, z którego egzekucja jest możliwa.

Od powyższej decyzji I. T. odwołał się w formie i terminie prawem przewidzianym, wnosząc o uchylenie lub zmianę zaskarżonej decyzji.

W uzasadnieniu odwołujący wskazał, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie dokonał żadnych niezbędnych czynności, których celem byłoby ustalenie mienia (...) spółka z o.o. w S.. Pomimo tego, że mienie to mogłoby być przedmiotem postępowania egzekucyjnego w sprawie uregulowania powstałych zaległości, Zakład Ubezpieczeń Społecznych ograniczył się jedynie do powołania się na bezskuteczność egzekucji przeciwko Spółce prowadzonej na podstawie wniosku Urzędu Skarbowego w P.. Czynności egzekucyjne zostały skierowane wyłącznie do miejsca siedziby podatnika w S. przy ul. (...). Natomiast z dokumentów posiadanych przez Urząd Skarbowy wynika, że Spółka wykonuje również swoje czynności w P. przy ul. (...) i ul. (...) oraz w D. przy ul. (...). Tym samym odwołujący wskazał na mienie Spółki, z którego egzekucja jest możliwa. Odwołujący wskazał, że nie ponosi winy za niepodjęcie działań dotyczących ogłoszenia upadłości Spółki bądź wszczęcia postępowania układowego w momencie, gdy obiektywnie nie istniały żadne podstawy do podjęcia takich działań, a reprezentowana przez odwołującego Spółka dobrze się rozwijała. Potwierdzeniem powyższych faktów są sprawozdania finansowe Spółki sporządzone za lata 1996, 1997, 1998 oraz zeznanie podatkowe CIT 2 za czerwiec 1999 r. Ani w czasie powstania przedmiotowych zobowiązań, czyli w okresie od grudnia 1998 r. do maja 1999 r. oraz w okresie do stycznia 1999 r. do maja 1999 r. nie było przesłanek, które pozwalałyby stwierdzić, że Spółka nie jest w stanie regulować na bieżąco swoich długów lub, że majątek spółki nie wystarcza na pokrycie istniejących zobowiązań. Zaległe płatności Spółka zamierzała uregulować na koniec 1999 r. Jednakże w grudniu 1999 r. w D. wybuchł pożar, który miał niewątpliwy wpływ na całą sytuację finansową Spółki. Odwołujący wskazał, że funkcję prezesa zarządu pełnił jedynie formalnie, natomiast wszystkimi sprawami Spółki zajmował się T. W.. Pełnomocnikiem Spółki była jego żona J. W. i to ona przede wszystkim podpisywała dokumenty. (odwołanie – k. 2-5)

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podtrzymując dotychczasowe stanowisko w sprawie i powołując argumenty przytoczone w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji wniósł o oddalenie odwołania. (odpowiedź na odwołanie – k. 6-7)

Postanowieniem z dnia 4 listopada 2005 r., Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanych byłych pracowników Spółki, a dalszymi postanowieniami następców prawnych dwojga zmarłych zainteresowanych pracowników. (postanowienia – k. 62, 211v)

Wyrokiem z dnia 29 kwietnia 2013 r. Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję, ustalając, że odwołujący nie odpowiada swoim majątkiem za zaległości składkowe (...) spółka z o.o. w S. za okres od 12/1998 do 05/1999. (wyrok z dnia 29.04.2013 r. – k. 858)

Od wyroku z dnia 29 kwietnia 2013 r. apelację wywiódł pozwany organ rentowy. (apelacja – k. 884-889)

Postanowieniem z dnia 30 maja 2014 r. Sąd Apelacyjny w Poznaniu uchylił zaskarżony wyrok z dnia 29 kwietnia 2013 r., zniósł postępowanie od dnia 12 października 2009 r. i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania. Przesłanką uchylenia zaskarżonego wyroku była nieważność postępowania wskutek rozpoznania sprawy w składzie sądu sprzecznym z przepisami prawa (art. 379 pkt 4 kpc). W wytycznych Sąd Apelacyjny wskazał na konieczność rozważenia udziału w sprawie w charakterze zainteresowanych byłych pracowników Spółki oraz na konieczność wezwania do udziału w charakterze zainteresowanej samej Spółki. (postanowienie z dnia 30.05.2014 r. wraz z uzasadnieniem – k. 972, 973-986)

Postanowieniem z dnia 9 kwietnia 2015 r. Sąd, realizując wytyczne Sądu Apelacyjnego, (i) uchylił postanowienia wzywające do udziału w postępowaniu w charakterze zainteresowanych byłych pracowników Spółki i ich następców prawnych oraz (ii) wezwał do udziału w postępowaniu w charakterze zainteresowanego (...) spółka z o.o. w S.. (postanowienia – k. 1045)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

(...) spółka z o.o. w S. została zawiązana umową spółki zawartą dnia 29 marca 1996 r. (akt notarialny Rep. A (...) notariusz M. R.).

Postanowieniem Sądu Rejonowego w Poznaniu z dnia 24 kwietnia 1996 r., Spółkę wpisano do Rejestru Handlowego D. B pod nr (...) (sygn. akt (...)).

Uchwałą Zgromadzenia Wspólników z dnia 29 czerwca 1999 r. dokonano zmiany firmy Spółki na (...) spółka z o.o. w S. (akt notarialny Rep. A (...)).

Od dnia 24 kwietnia 1996 r. funkcję prezesa zarządu Spółki pełnił odwołujący. I. T. podjął się pełnienia tej funkcji na prośbę T. W., w bardzo trudnej dla siebie sytuacji osobistej. Wcześniej I. T. ciężko zachorował, był na rencie, miał „doła”, wynikającego z braku możliwości pracy. Cieszył się, że będzie się mógł czymś aktywnie zająć.

Dnia 29 czerwca 1999 r. z zarządu odwołano I. T., a na jego miejsce powołano T. W. (akt notarialny Rep. A (...))

Jakkolwiek w spornym okresie prezesem Spółki był odwołujący I. T., to faktycznie wszystkie decyzje w Spółce podejmował T. W., natomiast sprawami kadrowymi, płacowymi i księgowymi oraz płatnościami należności publicznoprawnych zajmowała się J. W. i główny księgowy M. K.. I. T. nie miał wglądu w dokumentację Spółki, nie zabiegał o taki wgląd, nie interesował się i nie był świadomy sytuacji ekonomicznej Spółki, nie podejmował żadnych decyzji dotyczących działalności Spółki, a jedynie podpisywał te dokumenty, których podpisywanie należało do członka zarządu.

W latach 1996-1999 Spółka zatrudniała około 20 osób. Spółka prowadziła działalność polegającą na produkcji mebli kuchennych, w dzierżawionym budynku w miejscowości D.. Majątek Spółki stanowiły stare maszyny produkcyjne i 3 samochody (w tym 2 leasingowane). T. W. miał plany (...) – inwestował w promocje i reklamę, w tym ekspozycje w dzierżawionych sklepach w kilku miastach zachodniej Polski. Od strony finansowej działalność Spółki była na pograniczu straty / zysku (w 1996 r. dochód 780 zł, w 1998 r. dochód 1.588 zł). T. W. dawał priorytet regulowaniu

należności pracowniczych (choć czyniono to w ratach), potem należności wobec kontrahentów (bywały tutaj pewne zaległości, ale nie zagrażały bytowi Spółki), wreszcie płatnościom marketingowym.

Natomiast Spółka nie dopełniła obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Funduszu Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i za okres od 12/1998 do 05/1999 ma zadłużenie wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. w łącznej kwocie 71.258,26 zł (należność główna wraz z odsetkami naliczonymi na dzień wydania decyzji, tj. na dzień 17 grudnia 2004 r.)

dowód: odpis pełny z RHB – k. 1027-1028, umowa spółki, postanowienia sądu rejestrowego – akta Izby Skarbowej w P. – koperta k. 20, dokumenty w aktach ZUS, przy aktach sprawy, zeznania świadków: M. K. – 1045v-1046, J. W. – k. 1124v-1125, zeznania stron: płatnika składek (członka zarządu T. W.) – k. 1125v-1126, odwołującego – k. 1136-1137

Kres faktycznej działalności Spółki położył pożar budynku, w którym prowadzono działalność i magazynowano materiały produkcyjne i gotowe kuchnie w grudniu 1999 r. Spłonęły surowce na produkcję kilkudziesięciu kuchni, ponad 30 gotowych kuchni i sprzęt do nich. To co nie spłonęło uległo zniszczeniu w trakcie akcji pożarnej. Zniszczone mienie nie było ubezpieczone. Po pożarze Państwo W. przestali zajmować się Spółką i wyjechali na stałe do (...), gdzie obecnie mieszkają.

dowód: zeznania świadków: M. K. – 1045v-1046, J. W. – k. 1124v-1125, zeznania stron: płatnika składek (członka zarządu T. W.) – k. 1125v-1126, odwołującego – k. 1136-1137

Postanowieniami z dnia 15 grudnia 1999 r. (znak (...)) oraz z dnia 5 kwietnia 2002 r. (znak (...)) Naczelnik Pierwszego Urzędu Skarbowego w P., umorzył postępowanie egzekucyjne należności z tytułu zaległych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych prowadzone przeciwko (...) spółka z o.o. w S. wobec stwierdzenia, iż w postępowaniu egzekucyjnym nie uzyska się kwoty przewyższającej wydatki egzekucyjne, co stanowi dowód bezskuteczności egzekucji wobec Spółki.

Postanowieniem z dnia 24 września 2003 r. Naczelnik Pierwszego Urzędu Skarbowego w P. wszczął postępowanie w przedmiocie przeniesienia na członka zarządu I. T. odpowiedzialności za zaległości podatkowe (...) spółka z o.o. w S..

Decyzją z dnia 27 listopada 2003 r. Naczelnik Pierwszego Urzędu Skarbowego w P. przeniósł na I. T., jako członka zarządu (...) spółka z o.o. w S. odpowiedzialność za zaległości podatkowe Spółki z tytułu podatku od towarów i usług za okres od 12/1997 do 04/1999 w łącznej kwocie 36.971 zł

Na skutek odwołania I. T., decyzją z dnia 1 marca 2004 r., Dyrektor Izby Skarbowej w P. uchylił decyzję z dnia 27 listopada 2003 r. w całości i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia w części dotyczącej orzeczenia odpowiedzialności za okres od 12/1998 do 04/1999, a w pozostałej części umorzył postępowanie (znak nr (...)).

W uzasadnieniu powyższej decyzji, Dyrektor Izby Skarbowej w P. wskazał, że analiza dokumentów zgromadzonych w postępowaniu egzekucyjnym nie pozwala na jednoznaczne stwierdzenie, iż egzekucja przeciwko Spółce jest bezskuteczna. Wprawdzie postanowieniem z dnia 30 września 2002 r. umorzono postępowanie egzekucyjne wobec Spółki z powodu braku składników majątkowych podlegających zajęciu, jednak podstawą takiego orzeczenia był protokół o stanie majątkowym spisany dnia 26 września 2002 r. w obecności J. W. - pełnomocnika Spółki. Wynika z niego, iż czynności egzekucyjne skierowane zostały wyłącznie do miejsca siedziby podatnika znajdującej się przy ul. (...). Tymczasem dokumenty rejestracyjne, będące w posiadaniu Urzędu Skarbowego stanowią, że Spółka deklaruje wykonywanie czynności również poza siedzibą, tj. w P. przy ul. (...) i ul. (...) oraz w D. przy ul. (...). W tych miejscach egzekucji nie podjęto. W piśmie z dnia 2 lutego 2004 r. Dział Egzekucyjny stwierdził, że postępowanie nie było prowadzone w innych, poza adresem siedziby miejscach wykonywania czynności, gdyż z oświadczenia złożonego przez J. W. dnia 4 stycznia 2000 r. wynikało, że obiekty znajdujące się w D. uległy zniszczeniu w wyniku pożaru. Nie zweryfikowano jednak tego oświadczenia. Organ egzekucyjny nie sprawdził, co faktycznie znajduje się w miejscu, w którym wybuchł pożar, jaki jest stan tych pomieszczeń, czy i w jakim terminie zakończyło się postępowanie wyjaśniające prowadzone przez policję, czy w związku z zaistniałym zdarzeniem Spółka otrzymała jakiegokolwiek

odszkodowanie. W piśmie z dnia 7 października 2003 r. I. T. oświadczył natomiast, iż w miejscu tym mieści się obecnie biuro Spółki, co świadczyłoby, iż podatnik nadal prowadzi tam działalność gospodarczą. W aktach sprawy nie ma również informacji na temat podjętych środków egzekucyjnych z rachunku bankowego wykazanego w zgłoszeniu NIP-2 z dnia 20 lutego 2000 r., nie sprawdzono czy Spółka dokonuje jakichkolwiek operacji za pośrednictwem rachunków bankowych.

Decyzją z dnia 31 stycznia 2005 r., Naczelnik Pierwszego Urzędu Skarbowego w P. umorzył postępowanie wszczęte postanowieniem z dnia 24 września 2003 r. w przedmiocie przeniesienia na członka zarządu I. T. odpowiedzialności za zaległości podatkowe (...) spółka z o.o. w S. z tytułu podatku od towarów i usług za okres od 12/1998 do 04/1999 w łącznej kwocie 9.472 zł – ze względu na jego bezprzedmiotowość, **wobec przedawnienia odpowiedzialności członka zarządu** (znak (...)).

dowód: postanowienia wydawane w postępowaniu skarbowym – akta Izby Skarbowej w P. – koperta k. 20, decyzja z dnia 31.01.2015 r. – k. 42-44

Skarżoną decyzją z dnia 17 grudnia 2004 r., znak: (...), organ rentowy orzekł iż I. T. odpowiada całym swoim majątkiem za zobowiązania Spółki z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od 12/1998 do 05/1999 w łącznej kwocie 71.258,26 zł (należność główna wraz z odsetkami naliczonymi na dzień wydania decyzji, tj. na dzień 17 grudnia 2004 r.).

dowód: decyzja w aktach ZUS, przy aktach sprawy

Po wniesieniu odwołania od decyzji z dnia 17 grudnia 2004 r. pracownicy organu rentowego przeprowadzili czynności wyjaśniająco – kontrolne, na okoliczność ustalenia faktu prowadzenia działalności gospodarczej przez Spółkę.

Ustalono wówczas, że pod adresem ul. (...) w D. mieści się stary kompleks nieruchomości, hal, w których nie ma maszyn, urządzeń, ani materiałów do produkcji. Osoba obecna na miejscu powiedziała, że Spółka upadła. Próba nawiązania kontaktu z J. W. („szefową”) pod tym adresem okazała się bezskuteczna.

Pod adresem ul. (...) w P. mieściła się nieczynna pizzeria. Indagowani pracownicy okolicznych sklepów i punktów usługowych poinformowali, że sklep (...) został zlikwidowany kilka lat wcześniej.

Pod adresem ul. (...) w P. okazało się, że mieszczący się tam sklep (...) został zlikwidowany kilka lat wcześniej. Sklep działał w lokalu wynajmowanym od właściciela nieruchomości, którym nie są (...).

dowód: „Sprawozdanie z kontroli” z dnia 08.03.2005 r. – akta ZUS, przy aktach sprawy

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie:

- zeznań świadków:
- M. K. – k. 1045v-1046,
- J. W. – k. 1124v-1125,
- zeznań stron:
- płatnika składek (członka zarządu T. W.) – k. 1125v-1126,
- odwołującego – k. 1136-1137,
- dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy oraz w aktach organu rentowego nr (...).

Sąd uznał za wiarygodne **zeznania świadków** M. K. i J. W. oraz **zeznania stron**: odwołującego i płatnika składek (członka zarządu T. W.). Zeznania wymienionych osób były spójne i logiczne, korespondowały zarówno ze sobą nawzajem, jak i z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie.

M. K. pracował w Spółce jako główny księgowy, natomiast J. W. była dyrektorem i na podstawie pełnomocnictwa kierowała bieżącą działalnością Spółki, w tym sprawami kadrowymi, płacowymi i księgowymi.

Świadkowie i strony zbieżnie opisali sytuację ekonomiczną Spółki w krytycznych latach 1998-1999 oraz podział kompetencji w Spółce pomiędzy T. W. i J. W. (decydentów i osoby zajmujące się bieżącymi sprawami Spółki) a odwołującego (jedynie podpisującego dokumenty, których podpisywanie należało do kompetencji członka zarządu).

Sąd uznał za wiarygodne **dokumenty** zgromadzone w aktach sprawy oraz w aktach organu rentowego, albowiem zostały one sporządzone przez kompetentne organy, w zakresie przyznanym im upoważnień i w przepisanej formie, nie były one kwestionowane przez strony, nie budziły wątpliwości ani zastrzeżeń. Sąd nie znalazł podstaw, aby poddawać w wątpliwość ich autentyczność bądź prawdziwość zawartych w nich twierdzeń i odmówić im przymiotu wiarygodności. Dokumenty prywatne Sąd wziął pod uwagę, nie powziąwszy zastrzeżeń co do ich autentyczności i wartości dowodowej, wobec faktu, że żadna ze stron w toku postępowania nie kwestionowała ich prawdziwości.

Sąd **oddalił wniosek** organu rentowego o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z dziedziny rachunkowości „na okoliczność sytuacji finansowej Spółki w okresie powstawania zaległości z tytułu składek i istnienia przesłanek do ogłoszenia upadłości, w tym daty, w której winien zostać złożony stosowny wniosek” (wniosek – k. 1024, postanowienie – k. 1137). Przeprowadzenie wnioskowanego dowodu było niemożliwe, ze względu na fizyczny i nieodwracalny brak dokumentacji księgowej Spółki, niezbędnej dla dokonania przez biegłego oceny sytuacji ekonomicznej Spółki, w płaszczyźnie stwierdzenia przesłanek do wystąpienia z wnioskiem ogłoszenia upadłości. (por. oświadczenie T. W. na rozprawie dnia 05.05.2016 r. – k. 1124)

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

(1)

Istotą sporu było to, czy zaistniały przesłanki do przeniesienia odpowiedzialności za zaległości (...) spółka z o.o. w S. z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Fundusz Ubezpieczeń Zdrowotnych, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od 12/1998 do 04/1999 na ówczesnego członka zarządu I. T.

Organ rentowy wskazywał, że spełnione zostały pozytywne przesłanki przeniesienia odpowiedzialności – (i) w okresie powstania zobowiązań odwołujący był członkiem zarządu i (ii) egzekucja należności była bezskuteczna – oraz nie zostały wykazane okoliczności zwalniające odwołującego z odpowiedzialności za powyższe zobowiązania.

Odwołujący natomiast wskazywał na niewykazanie przez organ rentowy bezskuteczności egzekucji należności i przesłankę egzoneracyjną w postaci braku winy odwołującego w niezgłoszeniu w terminie wniosku o ogłoszenie upadłości, „co wynikało z nieporadności odwołującego spowodowanej chorobą neurologiczną”. Odwołujący wprost oświadczył, że nie podnosi zarzutu, że istnieje mienie, z którego organ rentowy mógłby się zaspokoić (oświadczenie pełnomocnika odwołującego na rozprawie dnia 25.08.2016 r. – k. 1137v)

(2)

Zgodnie z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, do należności z tytułu składek stosuje się odpowiednio m. in. art. 116 ordynacji podatkowej.

Zgodnie z art. 32 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, do składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, na ubezpieczenie zdrowotne w zakresie: ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich

nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika oraz stosowania ulg i umorzeń stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne.

W orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, że członkowie zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością mogą, na podstawie art. 116 ordynacji podatkowej w zw. z art. 32 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz w zw. z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, zostać obciążeni odpowiedzialnością za niezapłacone w terminie przez tę spółkę składki na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i na ubezpieczenie zdrowotne (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21.01.2010 r., II UK 157/09, LEX 583805; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25.11.2009r., II UK 130/09 LEX 564791).

Zgodnie z art. 116 ordynacji podatkowej, w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2003 r. do dnia 31 grudnia 2008 r., to jest w dacie wydania skarżonej decyzji:

§ 1. Za zaległości podatkowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (...) odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie jej zarządu, jeżeli egzekucja z majątku spółki okazała się w całości lub w części bezskuteczna, a członek zarządu:

1) nie wykazał, że:

a) we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie zapobiegające ogłoszeniu upadłości (postępowanie układowe) albo

b) niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęcie postępowania zapobiegającego ogłoszeniu upadłości (postępowania układowego) nastąpiło bez jego winy;

1) nie wskazuje mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w znacznej części.

§ 2. Odpowiedzialność członków zarządu, określona w § 1, obejmuje zaległości podatkowe z tytułu zobowiązań, które powstały w czasie pełnienia przez nich obowiązków członka zarządu.

(3)

Zgodnie z ugruntowanym w doktrynie i orzecznictwie poglądem „do orzeczenia o odpowiedzialności członka zarządu spółki z o.o. organ podatkowy jest obowiązany wykazać jedynie okoliczność pełnienia obowiązków członka zarządu w czasie powstania zobowiązania podatkowego, które przerodziło się w dochodzoną zaległość podatkową spółki oraz bezskuteczność egzekucji przeciwko spółce, bowiem ciężar wykazania którejkolwiek okoliczności uwalniającej od odpowiedzialności spoczywa na członku zarządu” (wyrok NSA z dnia 06.03.2003 r., SA/Bd 85/03, POP 2003, z. 4, poz. 93).

Bezspornie I. T. piastował stanowisko prezesa zarządu Spółki w okresie od dnia 24 kwietnia 1996 r. do dnia 29 czerwca 1999 r. **Wobec tego należało zweryfikować jedynie wykazanie przez organ rentowy spełnienia przesłanki bezskuteczności egzekucji.**

Z brzmienia art. 116 § 1 ordynacji podatkowej wynika, że ciężar dowodu okoliczności uwalniających od odpowiedzialności spoczywa na członku zarządu.

Pierwszą z przesłanek wyłączających odpowiedzialność jest wykazanie, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie zapobiegające ogłoszeniu upadłości (postępowanie układowe) albo niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęcie postępowania zapobiegającego ogłoszeniu upadłości (postępowania układowego) nastąpiło bez jego winy.

Bezspornie odwołujący nie złożył wniosku o ogłoszenie upadłości. **Konieczne było jednak rozważenie, czy niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości nastąpiło bez winy odwołującego.**

Drugą przesłanką wyłączenia odpowiedzialności członka zarządu jest wskazanie mienia, z którego organ rentowy może zaspokoić swe roszczenia. Rozważanie tej przesłanki było bezprzedmiotowe, gdyż pełnomocnik odwołującego wprost wskazał, że nie podnosi takiego zarzutu.

(4)

Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego, które w pełni podziela Sąd Okręgowy, w celu prawidłowego obciążenia członka zarządu odpowiedzialnością za zobowiązania spółki z tytułu podatków lub składek na ubezpieczenia społeczne, niezbędne jest wykazanie, że bezskuteczna okazała się egzekucja do całego majątku spółki, a wierzyciel wyczerpał wszelkie sposoby egzekucji, jednak cel egzekucji, jakim jest wyegzekwowanie wszystkich zaległości podatkowych, nie został osiągnięty (por. wyrok SN z dnia 08.01.2008 r., I UK 172/07, LEX nr 447258, wyrok SN z dnia 08.04.1999 r., II CKN 261/98, niepubl., wyrok SN z dnia 19.01.2000 r., II CKN 682/98, LEX nr 51055; wyrok SA. w Warszawie z dnia 25.05.2004 r., III AUa 1201/03, OSA 2005, nr 1, poz. 3; wyrok SN z dnia 20.10.2005 r., II CK 152/05, OSNC 2006, nr 7-8, poz. 134). Egzekucja tylko z części majątku lub przeprowadzona z wykorzystaniem tylko jednego ze sposobów egzekucji nie uzasadnia przyjęcia bezskuteczności egzekucji jako przesłanki odpowiedzialności członka zarządu spółki handlowej za dług tej spółki jako płatnika składek na ubezpieczenie społeczne (zob. wyrok SN z 11 maja 2006 r., I UK 271/05, niepubl.).

Zgodnie z dominującą linią orzecznictwa, „o bezskuteczności postępowania egzekucyjnego, w rozumieniu art. 116 o.p. nie musi przesądzać wyłącznie umorzenie postępowania egzekucyjnego oraz wydanie, w jego konsekwencji, postanowienia w sprawie umorzenia tego postępowania. Mogą za tym przemawiać inne działania organu egzekucyjnego, niekoniecznie zakończone postanowieniem o umorzeniu postępowania egzekucyjnego. Muszą one po prostu nie pozostawiać wątpliwości co do tego, że egzekwowana wierzytelność nie może być zaspokojona z jakiegokolwiek części majątku spółki.” (por. wyrok WSA w Kielcach z dnia 16.06.2016 r., I SA/Ke 261/16, LEX nr 2076490; por. też wyrok WSA w Gliwicach z dnia 09.10.2012 r., III SA/Gl 451/12, LEX nr 1230668, wyrok NSA z dnia 20.02.2007 r., II FSK 233/06, LEX nr 364426).

W ocenie Sądu Okręgowego organ rentowy wykazał bezskuteczność egzekucji prowadzonych w stosunku do (...) spółka z o.o. w S.. Bezskuteczność tę stwierdza kilka decyzji skarbowych organów egzekucyjnych wydanych począwszy od dnia 15 grudnia 1999 r. – także w odniesieniu do prób egzekucji składek należnych organowi rentowemu. O trafności tych decyzji przekonują również ustalenia faktyczne poczynione przez organ rentowy i Sąd w ramach niniejszego procesu – już przed grudniem 1999 r. spółka miała znikomy majątek i pewne zaległości w regulowaniu należności publiczno-prawnych. Po pożarze, który pochłonął większość mienia Spółki, zakończyła ona działalność i od tego czasu jest „uśpioną” osobą prawną, żadnego majątku nie posiadającą i żadnej działalności nie prowadzącą. Jest zatem oczywiste, że wszelka egzekucja przeciwko Spółce była, jest i byłaby bezskuteczna.

(5)

Jeśli idzie o argumentację odwołującego w zakresie podnoszenia przesłanki egzoneracyjnej, tj. braku winy w niezgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości, to wskazać należy na dwa zagadnienia.

Po pierwsze, **odwołujący nie wykazał, iżby sytuacja ekonomiczna Spółki nie wymagała zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości.** Sytuacja procesowa odwołującego w tym zakresie była bardzo trudna. Można wręcz zaryzykować stwierdzenie, że wykazanie tego jest obecnie zgoła niemożliwe – przede wszystkim ze względu na brak jakiegokolwiek dokumentacji księgowej, która mogłby zbadać biegły. Zamiast dowodu tej dokumentacji przeprowadzono jedynie dowód z przesłuchania świadków i stron. Z relacji zeznających wynika, że spółka miała niewielki majątek, pewne trudności finansowe, niewielkie zaległości wobec kontrahentów i zaległości z tytułu odprowadzania należności publiczno-prawnych (VAT, składki należne ZUS). Na podstawie takich dowodów

niepodobna ocenić, czy zachodziły czy nie przesłanki do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości i czy nie zgłoszenie tego wniosku nastąpiło bez winy odwołującego. Odwołujący tego nie wykazał.

Po wtóre, odwołujący argumentował, że brak jego winy w niezgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości wynikał „z nieporadności spowodowanej chorobą neurologiczną”. Sąd uznaje za dowiedzione, że w krytycznych latach 1998-1999 odwołujący chorował – pobierał wówczas rentę. **Nie wykazał jednak odwołujący w jaki sposób choroba ta miałaby rzutować na jego poczytalność, świadomość, zdolność podejmowania działań faktycznych i prawnych.**

Wreszcie, Sąd wskazuje, że brak wiedzy powoda o sytuacji ekonomicznej Spółki, brak dostępu do dokumentów, nieuczestniczenie w decyzjach o działalności Spółki w żadnym razie nie ekskulpują odwołującego od odpowiedzialności, w płaszczyźnie braku winy w niezgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości. Za taką oceną prawną przemawia ugruntowane od lat orzecznictwo. Tytułem przykładu można wskazać na wyrok WSA w Krakowie z dnia 4 listopada 2015 r., w tezie którego wskazano, iż „warunek "pełnienia obowiązków członka zarządu", o którym stanowi art. 116 § 2 o.p. należy rozumieć, jako posiadanie formalnych uprawnień członka zarządu, bez względu na faktyczny sposób wykonywania obowiązków” (I SA/Kr 821/15, LEX nr 1939117) oraz wyrok SA w Poznaniu z dnia 21 października 2015 r., zgodnie z którym „użyte w treści art. 116 o.p. sformułowanie "pełnienie" obowiązków członka zarządu, a nie ich "wykonywanie", oznacza, iż chodzi o zajmowanie stanowiska od momentu powołania do dnia odwołania.” (III AUa 115/15, LEX nr 1950477).

(6)

Wreszcie, wskazać należy, że wysokość zadłużenia z tytułu zaległości składkowych nie była kwestionowana w aspekcie rachunkowym. W tym zakresie ustalenia organu rentowego były bezsporne.

(7)

Konkludując powyższe ustalenia faktyczne i rozważania prawne, Sąd uznał, że organ rentowy wykazał przesłanki pozytywne wydania decyzji o przeniesieniu odpowiedzialności za zobowiązanie z tytułu zaległości składkowych na ówczesnego członka zarządu I. T. (istnienie zaległości, pełnienie przez I. T. funkcji członka zarządu i bezskuteczność egzekucji). Natomiast odwołujący nie wykazał istnienia przesłanek egzoneracyjnych (braku winy w niezgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości).

Mając powyższe na względzie, Sąd uznał, że zaskarżona decyzja jest zgodna z prawem, wobec czego odwołanie jako bezzasadne oddalono na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc – o czym orzeczono w sentencji.

(8)

O kosztach procesu ni orzekano, w braku wniosku pozwanego organu rentowego, który sprawę wygrał.

(9)

Poza zakresem rozważań pozostała kwestia przedawnienia należności, uregulowana w art. 24 ust. 5d ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Sąd nie miał podstaw do analizowania sprawy w tym aspekcie, gdyż „w sprawie z odwołania od decyzji organu rentowego ustalającej odpowiedzialność członka zarządu spółki z o.o. za zaległości składkowe (...) nie podlega rozpoznaniu kwestia przedawnienia należności z tytułu składek wynikających z tej decyzji (art. 24 ust. 5d ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.)” (wyrok SN z dnia 24.08.2010 r., I UK 87/10, OSNP z 2011 r., z. 23-24, poz. 309; por. też wyrok SA w Poznaniu z dnia 25.04.2013 r., III AUa 1072/12, LEX nr 1321997)

/-/ Maciej Nawrocki